

" ...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

İtiraz yoluna başvuran Mahkeme kararının iptal istemine gerekçe oluşturan bölümde aynen şöyledir:

"Vergi hukukumuzda egemen olan temel ilkeler özellikle 1982 Anayasasının 73. maddesinde yer almış ve anılan maddenin ikinci fıkrasında da vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımının maliye politikasının sosyal amacı olduğu belirtilmiştir.

Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı ilkesi, 1982 Anayasası'nın 2. maddesinde anlatımını bulan sosyal hukuk devleti ilkesinin de doğal bir sonucudur. Sosyal hukuk devleti öncelikle hukukun egemen olduğu ve vatandaşların hukuki güvenliğe sahip bulunduğu, güçsüzleri güçlüler karşısında koruyarak gerçek eşitliği yeni sosyal adaleti ve böylece toplumsal dengeyi sağlamakla yükümlü devlettir. Anayasa Mahkemesine göre "çağdaş uygarlık görüşüne ve Ana yasanın temel yapı ve felsefesine göre, gerçek hukuk devleti ancak toplumsal devlet anlayışı içinde ise anlam kazanır." Anayasa'nın 73/11. maddesinde yeralan ilke ile, devletin vergilendirme alanında sosyal ödevlerini gözönünde tutması gereğine işaret edilmekte ve vergi adaletinin gerçekleştirilmesi yolu ile sosyal adaleti sosyal yararı sağlamak, ekonomik ve sosyal dengeyi oluşturmak, Anayasa'nın devlete yönelttiği ödevler arasında yer almaktadır.

Yukarıda uyumsuzluk konusu olaya ilişkin maddeleri açıklanan ve 3986 sayılı yasa ile getirilen ekonomik denge vergisine baktığımızda, kazanç ve iratlarını, yıllık, münferit ve özel beyanname ile beyan eden gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerinin -ki olayımızda kurumlar vergisi yükümlüsü söz konusudur- 1994 takvim yılında vermeleri gereken yıllık, özel veya münferit beyannamelerdeki matrahlar üzerinden % 10 oranında alınacağı belirtilmiş ve yükümlünün kurumlar vergisine ilişkin olarak beyan ettiği matrah üzerinden ekonomik denge vergisi tahakkuk ettirilmiştir.

İşbu yasal düzenleme sonucu gelir veya kurumlar vergisi beyannamelerinde kazanç beyan edenler ekonomik denge vergisini ödeyecekler arasındadır. Söz konusu vergi, gelir veya kurumlar vergisine ilişkin olarak beyan edilen matrahlar üzerinden % 10 oranında alınacağından gelirlerini düşük beyan edenler ya da gizleyenler daha kazançlı durumda olacaklar zira düşük veya gizlendikten sonra beyan edilmiş gelirleri üzerinden ekonomik denge vergisi ödeyecekler, zarar beyan edenler ise -3986 sayılı Yasanın (4 g) bendi saklı olmak koşuluyla- bu vergiyi ilk elde hiç ödemeyeceklerdir.

Bu durum Anayasa'nın 73/11. maddesinde yeralan maliye politikasının sosyal amacına yani vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımına aykırılık teşkil ettiği gibi, "herkes.... vergi ödemekle yükümlüdür." biçiminde anılan Anayasa maddesinin ilk fıkrasında (73/1) düzenlenen ve kısaca verginin genelliği ilkesi olarak nitelendirebileceğimiz kurala da aykırıdır. Bu ilkeler uyarınca, vergi yükünün belirli bireylere veya toplumsal kesimlere yüklenmeyerek yurtda yaşayanların tümüne dağıtılması, vergi yükünün belirli toplumsal kesimler üzerinde özellikle yoğunlaştırılmaması (mali güçle orantılı olarak vergi yükünün dağıtılması ilkesinin gerçekleştirilmesi amacı dışında) gerekmektedir.

Oysa Ekonomik Denge Vergisi belli vergi yükümlülükleri üzerinde yoğunlaştırılmış ve vergileme tekniğine de aykırı olarak, vergilendirme işleminin sebep unsurunu teşkil eden ve

Esas Sayısı : 1994/80
Karar Sayısı : 1995/27

vergi alacağı ilişkisinin ilk basamağı olan vergiyi doğuran olay, yalnızca gelir veya kurumlar vergisine ilişkin olarak beyan edilen matrahlara bağlanmıştır.

Yeni bir vergi adı altında düzenlenmişse de, ekonomik denge vergisi beyan edilen matrahlar üzerinden tahakkuk ettirilen ek bir vergi niteliğindedir. Dava konusu uyuşmazlığın özelliği gereği, kurumlar vergisinde vergiyi doğuran olay yani kurum kazancının elde edilmesi, aynı zamanda Ekonomik Denge Vergisinde de vergiyi doğuran olaydır.

Öte yandan, mali gereksinim ya da içinde bulunulan ekonomik koşullar ve piyasa durumu devletin kolay kavranabilir kaynaklara yönelmesi için yeterli bir gerekçe sayılmamalıdır. Ekonomik Denge Vergisi'nde ise, ödeme gücü olan tüm kesim değil, mali idarenin hemen ulaşabileceği beyannameli yükümlüler dikkate alınmıştır. Bu durum bir yönüyle vergi yükümlülerinin hukuka olan güvenini zedeleyecek diğer taraftan hukuki güvenliğin bulunmaması hukuk devleti ilkesine de aykırılık teşkil edecektir.

Yukarıda açıklanan gerekçelerle, bir davaya bakmakta olan Mahkemenin taraflardan birinin ileri sürdüğü Anayasa'ya aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa tarafların bu konuda iddia ve savunmalarını ve kendisini bu kanıya götüren görüşünü açıklayan kararı ile birlikte Anayasa Mahkemesi'ne başvurması gerektiğini düzenleyen 2949 sayılı Yasanın 28/2. maddesi uyarınca, 3986 sayılı Yasa'nın dava konusu olaya ilişkin (1 a) maddesi (kurumlar vergisi mükellefleri), (2 a) maddesi (kurumlar vergisine ilişkin olarak), 4. maddesi ve (4 a) bendi ile (4-g) bendinin; 1982 Anayasası'nın 2. maddesinde yer alan sosyal hukuk devleti ilkesine, 73/1. maddede anlatımını bulan verginin genelliği ilkesine, 73/11. maddede düzenlenen vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı ilkesine aykırı görüldüğünden, 3986 sayılı Yasa'nın yukarıda açıklaması yeralan maddelerinin iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına karar verilmiştir.""